

11 fevral Vergi xidməti işçilərinin peşə bayramı günüdür

Azərbaycan vergi sistemi dayanıqlı iqtisadi inkişafa keçid mərhələsində

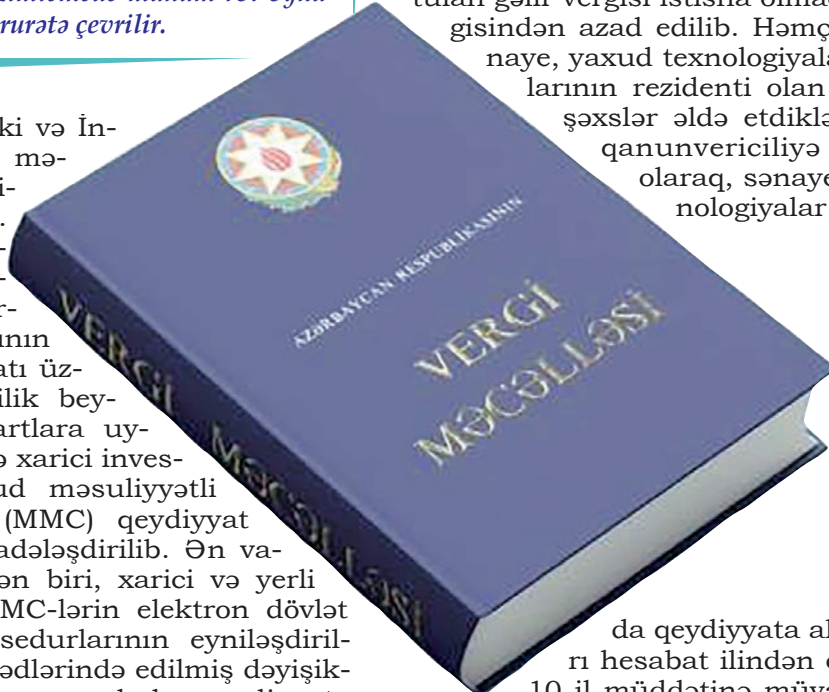
Son illər ölkəmizdə həyata keçirilən iqtisadi islahatlar sosial rifah səviyyəsinin davamlı artımı ilə nəticələnir. Dayanıqlı, inklüziv və özəl təşəbbüslərə əsaslanan iqtisadi artım, azad edilmiş ərazilərə əhalinin qayıdışının təminatı Azərbaycanın yeni inkişaf strategiyasının əsas qayəsini təşkil edir. İqtisadi yüksəlişə islahatlar, özəl mülkiyyət institutlarının formalaşdırılması, dövlət-özəl tərəfdaşlığının gücləndirilməsi və xarici bazarlara çıxışı artırmaq məqsədilə ticarətin liberallaşdırılması daxildir. Onda iqtisadi tənzimləmədə mühüm rol oynayan vergi islahatları dayanıqlı iqtisadi inkişafa keçid şəraitində zərurətə çevrilir.

masi məqsədilə sənaye, yaxud texnologiya parklarının rezidenti olan hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxslər sənaye və texnologiyalar parkındakı fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlir (əməkhaqqından tutulan gəlir vergisi istisna olmaqla) vergisindən azad edilib. Həmçinin sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının rezidenti olan hüquqi şəxslər əldə etdikləri gəliri qanunvericiliyə uyğun olaraq, sənaye və texnologiyalar parkın-

Sosial-iqtisadi inkişafda vergi islahatlarının rolu

Dayanıqlı maliyyə resurslarının mövcudluğu, şəffaflığın təmin edilməsi və əlverişli biznes mühitinin yaradılması sosial-iqtisadi inkişafı təmin edir. Şəffaflıq vergi sistemində aparılan islahatların ideoloji özülünü təşkil edir. Azərbaycan 2019-cu ilə sosial-iqtisadi inkişafın təmin edilməsi sahəsində daha iddialı hədəflərlə daxil oldu. Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin doqquz ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr olunmuş iclasındakı nitqində "kölgə iqtisadiyyatı"nın yaratdığı fəsadların aradan qaldırılması, şəffaflığın təmin edilməsi, vergidən yayınmanın qarşısının alınması, bazarda sağlam rəqabətin təmin edilməsi istiqamətində tədbirlərin görülməsi ilə bağlı müvafiq göstərişlər verdi. Qısa müddətdə vergi qanunvericiliyinə dəyişikliklər paketi hazırlanaraq hökumətə və parlamentə təqdim olundu. "Kölgə iqtisadiyyatı"nın miqyasının azaldılması, biznes fəaliyyə-

də Əmək, Mülki və İnzibati Xətlər məcəllələrinə dəyişikliklər edilib. Həmin dəyişikliklər nəticəsində kommersiya qurumlarının dövlət qeydiyyatı üzrə qanunvericilik beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılıb və xarici investisiyalı məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərin (MMC) qeydiyyat prosedurları sadələşdirilib. Ən vacib yeniliklərdən biri, xarici və yerli investisiyalı MMC-lərin elektron dövlət qeydiyyatı prosedurlarının eyniləşdirilməsi, təsis sənədlərində edilmiş dəyişikliklərin elektron qaydada qeydiyyata alınmasıdır. Bu addım ölkəmizdə fəaliyyət göstərmək istəyən investorlar üçün də əlverişli mühit yaradır. Vergi orqanları tərəfindən biznesə dəstək onların fəaliyyətinə verilən güzəşt və təşviqlər vasitəsilə həyata keçirilir.

da qeydiyyata alındıqları hesabat ilindən etibarən 10 il müddətinə müvafiq olaraq gəlir və mənfəət vergilərindən azad ediliblər. O cümlədən istehsal məqsədilə texnika, texnoloji avadanlıqlar və qurğuların idxalı zamanı ƏDV-dən və gömrük rüsumlarından tam azaddırlar. Vergi güzəştləri sayəsində İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin idarəçiliyində olan sənaye parklarının rezidentləri indiyədək ümumilikdə 501 milyon manatdan çox, ötən ilin ilk 11 ayında isə 40,68 milyon manat qənaət ediblər. "Ələt Azad İqtisadi Zonası haqqında" Qanuna əsasən Azad Zona səlahiyyətli qurumu, inzibati müəssisələri və bu zonada fəaliyyət göstərən hüquqi şəxslər də fəaliyyətlərinə aid bütün vergilərdən azaddırlar.

Etibarlı maliyyə axını təmin edilir

Vergi daxilolmaları iqtisadiyyatda baş verən proseslərin güzgüsüdür. Bu dinamika iqtisadi artımın mühüm payı var. Eyni zamanda vergi daxilolmalarının sürətlənən artım dinamikası iqtisadiyyatda vacib şəffaflıq proseslərini təsdiq edir. Ötən dövrdə vergi siyasətində və vergi inzibatchılığında aparılan islahatlar da müsbət nəticələr verir. 2024-cü il ərzində Dövlət Vergi Xidmətinin xətt ilə dövlət büdcəsinə 15 milyard 808 milyon manatdan artıq vergi daxil olub ki, bu da proqnozdan 538 milyon manat çoxdur. Qeyri-neft-qaz sektorunda daxilolmalar 11 milyard 27,4 milyon manata yaxın təşkil edib, büdcəyə proqnozdan əlavə, 337,3 milyon manatdan çox vəsait daxil olub. 2023-cü ilə müqayisədə bu sektordan vergi daxilolmaları 1,3 milyard manat və ya 13,6 faiz artıb. Ödənilən vergilərin 69,8 faizi qeyri-neft-qaz sektorunun, 30,2 faizi isə neft-qaz sektorunun payına düşüb. Qeyri-neft-qaz sektorundan vergi daxilolmaları üzrə proqnozun yüksək icra səviyyəsi dövlət büdcəsinin fiskal dayanıqlılığının gücləndirilməsinə imkan verir. Dövlət büdcəsində neft gəlirlərindən asılı olmayan yeni gəlir mənbələrinin bazasının genişlənməsi dövlətimizə əlavə maliyyə imkanları yaradır və mühüm sosial-iqtisadi layihələri maliyyələşdirməyə təkan verir. Bu dinamika sahibkarlığın inkişafının sürətlənməsi məqsədilə yeni vergi stimullarının tətbiqi şəraitində müşahidə olunur.

Bütün bunlar bir daha sübut edir ki, bu il 25 illiyini qeyd edən Azərbaycan vergi sistemi iqtisadi inkişaf modelinin formalaşmasında mühüm paya malikdir, əldə edilən göstəricilər sosial-iqtisadi tərəqqi üçün nikbin proqnozlar verməyə şərait yaradır. Qüdrətli dövlət nəminə həyata keçirilən təşəbbüslər hər bir vətəndaşın yüksək sosial rifahına xidmət edir.

Aygün İBRAHİMOVA,
"Respublika".

İnvestorlar üçün əlverişli fəaliyyət imkanları

Vergi siyasəti biznesin fəaliyyətinin inkişafına, genişlənməsinə və böyüməsinə xidmət edir. Biznesin daha yaxşı işləməsi, çox qazanc əldə edilməsi dövlət büdcəsinə əlavə gəlirlər gətirir. Bu baxımdan, Azərbaycanda biznesə başlama prosedurları sadələşdirilib. Proses elektron xidmətlər və rəqəmsal həllər vasitəsilə reallaşdırılır ki, bu da sahibkarların vaxta qənaət etməsinə, inzibati xərclərin aradan qalxmasına və rahat fəaliyyətinə təkan verir. Hazırda ölkəmiz biznesin qeydiyyatı prosesində dünyada ən qabaqcıl təcrübələrdən birinə malikdir. Qeydiyyatı sadələşdirmək məqsədilə "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Qanuna, eləcə

Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişaf hədəflərində işğaldan azad edilmiş ərazilərin iqtisadi dirçəlişini təmin etmək mühüm prioritet kimi müəyyənləşdirilib. Bu xüsusda Vergi Məcəlləsinə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə biznes fəaliyyətinin səmərəliliyini təmin edən fəsil əlavə olunub. 2023-cü il yanvarın 1-dən etibarən işğaldan azad edilmiş ərazilərdə rezidentlər 10 il müddətində mənfəət (gəlir), əmlak, torpaq və sadələşdirilmiş vergidən azaddırlar. 2023-cü il ərzində işğaldan azad edilmiş ərazinin rezidenti statusuna malik olan 12 vergi ödəyicisi Vergi Məcəlləsində nəzərdə tutulan güzəştlərdən yararlanaraq ümumilikdə dövlət büdcəsinə həmin il 3,4 milyon manat, ötən ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində isə 3,7 milyon manat vergi daxilolmasını təmin edib. İnvestisiya təşviqi sənədi, sənaye zonaları, texnoparklar, Ələt Azad İqtisadi Zonası, işğaldan azad edilmiş ərazilərin rezidentlərinə verilən vergi azadolmaları kimi təşviq alətləri investisiya qoyuluşunda önəmli mexanizmlərdir. Belə ki, investisiyaların təşviqinin stimullaşdırılması məqsədilə 2016-cı ildən investisiya təşviqi sənədini almış hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar həmin sənədi aldıkları tarixdən 7 il müddətinə əldə etdikləri mənfəətin (gəlirin) 50 faizi mənfəət (gəlir) vergisindən, bu fəaliyyətdə istifadə etdikləri müvafiq əmlaka görə əmlak vergisindən, torpaqlara görə torpaq vergisindən azad edilib. Hazırda həmin güzəştlərin tətbiqi qüvvədədir. Sənaye və texnologiya parklarına investisiya qoyuluşlarının stimullaşdırıl-

